

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

DKOW-1/GP-048-5/09

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPŁ. 2009-03-12
ZAŁ. NR. 1213733

Warszawa, 2009-03-10

RPO-601727-108

**Pan
Janusz Kochanowski
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 25
00-090 Warszawa**

Szanowny Panie Rzeczniku,

dziękuję za zgłoszone w piśmie RPO-601727-I/08/KJ z 16 lutego 2009 r. uwagi związane z organizowaniem nauczania religii i etyki w szkołach publicznych

Pytania i wątpliwości zgłaszane do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wywołane są prawdopodobnie dyskusjami, jakie towarzyszyły wprowadzeniu nowej *podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*. Podstawa programowa - w części dotyczącej warunków i sposobu realizacji przedmiotu *etyka* - zawiera zalecenia, aby w przypadku niewielkiej liczby uczniów wybierających etykę, szkoła przyjęła rozwiązania organizacyjne umożliwiające prowadzenie zajęć w grupach różnowiekowych, łączących uczniów całego etapu edukacyjnego. Takie rozwiązanie organizacyjne pozwala każdej szkole zorganizować zajęcia z etyki nawet wtedy, gdy liczba uczniów wybierających te zajęcia jest niewielka.

Zalecenia powyższe mają na celu przypomnieć szkołom, że są one zobowiązane wprowadzić etykę do oferty szkolnej nawet przy minimalnym zainteresowaniu rodziców i uczniów tym przedmiotem. Nie wynika z nich natomiast zmiana statusu przedmiotu *etyka* - jest on w dalszym ciągu przedmiotem do wyboru przez zainteresowanych.

Nie uległy również zmianie przepisy, na mocy których szkoły organizują zajęcia z etyki. Nadal obowiązują przepisy *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach* (Dz. U. z 1992 r. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.).

Ministerstwo Edukacji Narodowej rozważało możliwość wprowadzenia zmian związanych z organizowaniem przedmiotów *religia* i *etyka*, jednak działania te nie wyszły do tej pory poza etap poszukiwania koncepcji. Przedstawione w nadesłanym piśmie pytania i wątpliwości jedynie potwierdzają konieczność zachowania rozwagi i głębokiego namysłu w tak delikatnej sferze działań edukacyjnych.

Ustosunkowując się do jednej z podjętych w piśmie kwestii, czyli zapewnienia licznej i odpowiednio wykwalifikowanej kadry nauczycieli etyki, muszę odnieść się zarówno do charakteru samego przedmiotu, jak i treści nauczania etyki zawartych w nowej podstawie programowej. Zajęcia z etyki mają charakter wychowawczy. Dzieciom rozpoczynającym edukację szkolną mają one przybliżyć ważne wartości etyczne na podstawie baśni, bajek i opowiadań. Uczniom starszych klas szkoły podstawowej mają pomóc m.in. w kształtowaniu refleksyjnej postawy wobec człowieka i jego powinności moralnych, rozpoznawanie swoich obowiązków wobec najbliższego otoczenia, rodziny i szkoły. Na tych etapach nauczania zajęcia z etyki mogą być prowadzone przez pracujących w szkole nauczycieli pełniących funkcje wychowawców.

W gimnazjum, ze względu na zakres treści tematycznych, wskazane jest aby nauczanie tego przedmiotu prowadziły osoby mające wstępne przygotowanie z dziedziny problemów współczesnej etyki oraz religioznawstwa, natomiast w szkołach ponadgimnazjalnych zajęcia z etyki mogą prowadzić zatrudnieni w szkole nauczyciele filozofii, jak również nauczyciele którzy ukończyli studia humanistyczne i zdobyli dodatkowo przygotowanie do nauczania tego przedmiotu. Sprawa przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć w gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych wymaga szerszego rozpatrzenia w świetle zmieniających obecnie przepisów w sprawie kwalifikacji zawodowych nauczycieli.

Odnosnie pozostałych kwestii (wyboru przedmiotu, wpływ oceny z religii i etyki na promocję, możliwości uczestniczenia w zajęciach z obu przedmiotów) wobec niezmienionego statusu przedmiotów w chwili obecnej nie przewiduje się wprowadzenia zmian. Nie przewiduje się również wprowadzenia zajęć z etyki w przedszkolach.

Jeszcze raz dziękuję za przedstawienie sygnałów, które tym bardziej zobowiązują do rozwagi w rozpatrywaniu koncepcji ewentualnych zmian w omawianej dziedzinie.

z poważaniem

w/z MINISTRA
SEKRETARZ STANU
Krzysztof Szumilas
Krystyna Szumilas